

Vizes élőhelyekkel alkalmazkodhat az Alföld az aszályhoz

Csaknem egymillió hektárnyi egykori vizes élőhely helyreállítása javíthatná az Alföld vízháztartását, mérsékelhetné az aszálykárokat, és egyes területeken még a kukorica hozamokat is számottevően növelhetné. Pinke Zsolt, a HUN-REN Agrártudományi Kutatóközpont Talajtani Intézetének kutatója és társai friss tanulmányukban bemutatták: a vízvisszatartás nemcsak természetvédelmi cél, hanem a mezőgazdaság hosszú távú alkalmazkodásának egyik kulcsa is lehet a klímaváltozásnak különösen kitett térségben.

Az Alföld mezőgazdaságát ma nagyrészt néhány szántóföldi növény (búza, kukorica, árpa, repce, napraforgó) termesztése határozza meg. Ez a specializált, koncentrált szerkezet azonban a klímaváltozás, az egyre gyakoribb aszályok és a mezőgazdasági piacok válságai miatt tartós krízisbe került. A termelőhelyi adottságok miatt az Alföld kimondottan a klímaváltozás európai válságövezetei közé tartozik. A kutatók szerint ezért nem elég egy-egy technológiai beavatkozás: a földhasználat egész rendszerét újra kell gondolni.

Közel egymillió hektárnyi helyreállítható vizes élőhely

A kutatás szerint az Alföldön közel egymillió hektárnyi olyan terület azonosítható, ahol a korábbi vizes élőhelyek helyreállítása lehetséges lenne. A szerzők a hidrológiai és ökoszisztéma modellek összekapcsolásával azt vizsgálták, hogy a lehetséges beavatkozások – például a vízvisszatartás és egy tiszai ár hullám kivezetése – miként hatnának a talajvízkészletekre, illetve ezen keresztül a környező szántóföldek terméseredményeire.

Egy 247 négyzetkilométeres tiszai ártéri öblözet modellezése alapján a talajvíz utánpótlása évente átlagosan 367–552 köbméter/hektár között alakulhatna. A vízvisszatartás különösen azokat a síkvidéki teraszokat segíthetné, amelyek 1–2 méterrel emelkednek a vizes élőhelyek környezete fölé. Ezekben a területeken a számítások szerint a kukoricatermés 20–28 százalékkal is nőhetne a megnövekedett talajvízszint miatt.

Nem mindenhol ugyanaz a megoldás

A kutatók a vízvisszatartás lehetséges célterületeit több szempont alapján jelölték ki. Figyelembe vették a szántóföldi alkalmasságot, a természetvédelmi védettséget vagy magas természeti értéket, a belvív- és aszálykitettséget, valamint a nitrátérzékenységet. A vizsgálatból kizárták a beépített területeket, a nyílt vizeket, továbbá a jó és kiváló termőképességű szántókat.

Az eredmények szerint az Alföld területének 21 százalékán található olyan gyenge vagy közepes termőképességű, belvívnek kitett terület, ahol a vízvisszatartás indokolt vagy szükséges lehet.

A kutatások alapján kétféle kiemelt övezet rajzolódott ki.

1. zóna: ahol a természetvédelem és a vízvisszatartás együtt fontos

Az 1. zónába azok a területek kerültek, ahol a belvív előfordulásának valószínűsége meghaladja az öt évente egyszeri szintet, és a terület természetvédelmi oltalom alatt áll, vagy magas természeti értéket képvisel. Ezekben a helyeken a nitrátérzékenység is jelentős.

A szerzők szerint itt a vízvisszatartás sok esetben földhasználatváltással járhat együtt, vagyis a

szántóföldi művelés helyett természetközeli hasznosítás válhat indokolttá. Ez nemcsak ökológiai, hanem szakpolitikai szempontból is fontos lenne, mert illeszkedik a hazai és uniós környezetpolitikai célokhoz.

2. zóna: ahol az ökoszisztéma-szolgáltatások kerülnek előtérbe

A 2. zónában szintén magas a belvíz előfordulásának valószínűsége és jellemző a nitrátérzékenység, de nincs természetvédelmi oltalom. Itt különösen magas, 88 százalékos a szántók aránya (az 1. zónában ez az érték 41 százalék). A kutatók szerint ezekben a térségekben a jelenlegi, gyakran veszteséges és közösségi forrásokra támaszkodó szántóföldi hasznosítással szemben komoly alternatívát jelenthet a vizes élőhelyekhez kötődő ökoszisztéma-szolgáltatások erősítése.

Ilyen szolgáltatás lehet az árvízvédelem, az aszályvédelem, a talajvízpótlás, a biodiverzitás helyreállítása, valamint a tájképi és turisztikai érték növelése.

Vízvisszatartás célterületei az Alföldön

Az Alföldön a Mezőföld és a Dráva-sík nélkül.

	Alföld		Zóna 1		Zóna 2	
	%	km ²	%	km ²	%	km ²
	100	41467	100	6567	100	2105
Szántó	56	23149	41	2720	88	1857
Gyep	13	5479	37	2461	6	131
Erdő, bozót	16	6821	2	125	1	28
Vizes élőhely	4	1834	10	648	3	60

Zóna 1: Belvíz (20%), természeti védettség vagy magas természeti érték, nitrátérzékenység

Zóna 2: Belvíz (20%), nitrátérzékenység

Nem a múlt visszaállítása, hanem alkalmazkodás a jövőhöz

A tanulmány egyik legfontosabb üzenete, hogy a vizes élőhelyek helyreállítása nem pusztán természetvédelmi beavatkozás. A kutatók szerint ez a klímaadaptív földhasználat egyik alapja lehet az Alföldön, ahol a hagyományos, intenzív szántóföldi művelés sok helyen egyre kevésbé fenntartható.

A vízvisszatartás egyszerre csökkentheti az aszály hatásait, javíthatja a talajvízháztartást, segítheti az élővilág regenerációját, és bizonyos termőhelyeken még a mezőgazdasági termelés eredményességét is növelheti. A kutatás ezért arra utal, hogy az Alföld jövője nem feltétlenül a még intenzívebb vízelvezetésben, hanem éppen a víz tájban tartásában keresendő.

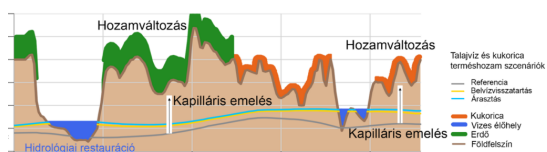
Az eredeti nemzetközi tudományos publikáció itt olvasható: [Synergies in agriculture and nature conservation through hydrological restoration of ecologically valuable and cultivated wetlands in the drought-prone Hungarian Plain](#) (Central and Eastern Europe). *Geography & Sustainability*, 7, 100464.

Sajtókapcsolat:

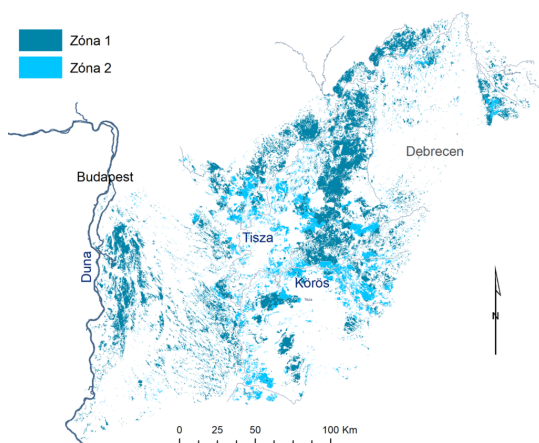
- Torda Júlia, kommunikációs vezető
- kommunikacio@hun-ren.hu

© HUN-REN

© HUN-REN

© HUN-REN

© HUN-REN

Eredeti tartalom: HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/30897/vizes-elohelyekkel-alkalmazkodhat-az-alfold-az-aszalyhoz/>